

ophører, saa de bliver fuldt ud Herrer over de Ejendomme, de opfører. Under Krigen var næsten alt Byggeri offentligt, gennem Kommuner, Stat eller Byggeforeninger; men ser vi paa den sidste Statistik, viser det sig, at fra Oktober 1922 til Oktober 1923 er der opført 2574 Lejligheder i Provinsen, og af disse Lejligheder er 1206 bygget af private uden nogen som helst offentlig Støtte og de 1053 af private med offentlig Støtte. Det vil altsaa sige, at Billedet er ganske vendt om fra Krigstiden for Provinsens Vedkommende. Statistikken viser, at i det sidst forløbne Aar er ikke mindre end 88 pCt. af, hvad der er bygget i Provinsen, tilvejebragt ved privat Initiativ, og ikke mindre end 47 pCt. af det samlede Antal Lejligheder er tilvejebragt af private uden nogen som helst offentlig Støtte. Det er Tal, man ikke kommer udenom.

I København, hvor der i det samme Tidsrum er tilvejebragt 4524 Boliger, men deraf kun 1612 ved privat Initiativ — de statistiske Efterretninger oplyser ikke, hvorledes dette Antal fordeler sig mellem Byggeri uden offentlig Støtte og med offentlig Støtte, men jeg skulde antage, at næsten hele dette Byggeri har været med offentlig Støtte, formentlig særlig Byggeri paa Parceller —, viser det sig, at det private Byggeri kun udgør 36 pCt. af det samlede Byggeri, medens det øvrige er halvt offentligt Byggeri gennem Byggeforeninger og gennem kommunale Foranstaltninger.

Et æret Medlem af dette høje Ting, Hr. J. Chr. Jensen, har ved en tidligere Lejlighed sagt, at med Hensyn til Arbejdsvilkaarene maatte man frabede sig enhver Indblanding. Men jeg maa holde paa, at selv om dette principielt er rigtigt, maa Stillingen være en anden. Naar man siger, at Boligproblemet er et offentligt Anliggende, og man kræver det offentliges Støtte dels gennem fortsat Huslejelovgivning, dels gennem Laan eller paa anden Maade, da er det ikke Offentligheden som saadan ligegyldigt, til hvilken Pris Boligerne tilvejebringes, og i saa Henseende viser de statistiske Efterretninger, at Huslejen i København er meget væsentlig højere end i Provinsbyerne. Det er urimeligt, naar det ærede Medlem Hr. Simonsen vil sige, at det er ganske ligegyldigt for dette Forhold, hvor meget eller hvor lidt der arbejdes, hvor mange Arbejdere man har. Naar vi har Bolignød og har Arbejdsløshed i en lang Tid af Aaret, er det et ganske urimeligt Forhold, at man

kun vil arbejde 8 Timer om Sommeren, og at man endog har været nødt til at give Indrejsetilladelse for tyske Murersvende i ret stor Udstrækning. Nu skal jeg naturligvis erkende, at Forholdene i Tiden har udviklet sig vanskeligere, end vi havde tænkt os. Vi paaskønner det Arbejde, der var planlagt af Indenrigsministeriets Boligudvalg, at man vilde søge at udstrække Boligbyggeriet over hele Aaret. Vi mener, det er en sund Bevægelse, og det er jo ganske særlige Forhold, der har medført, at denne Plan ikke har kunnet bringes til Udførelse i indeværende Aar, men vi haaber, at Tanken ikke skal blive opgivet.

Jeg skal altsaa i al Almindelighed sige, at vi ønsker aldeles ikke fra Venstres Side at holde Haanden over, at Grundejerne paa ubillig Vis skulde udnytte Boligsituationen; men vi ser saaledes paa det, at man ikke kan komme bort fra, at den eneste virkelige, den eneste varige Løsning af Boligproblemet er denne, at man i størst mulig Udstrækning interesserer den private Kapital i Boligbyggeriet for derigennem at tilvejebringe de nødvendige Boliger. De Oplysninger, jeg her er fremkommet med om Forholdet mellem privat og offentligt Byggeri i Provinsen, viser ogsaa, at den Ligevægtsstilling, man ønsker tilvejebragt, er man nær ved at være inde i det. Der er i de sidste Aar en stor Række private, ogsaa mindre bemidlede, Tjenestemænd o. s. v., der i Henhold til den Lovgivning, vi har om Garanti for Laan, har bygget deres eget Hjem, og de har bygget det til saadanne Priser, at de kommer til at sidde saa nogenlunde for den samme Leje, som de ellers har maattet give. Derfor siger jeg til de Herrer herinde, der i stærkest mulig Udstrækning kræver en vedvarende Restriktionslovgivning, at i Stedet for at rette deres Anstrengelser paa dette Punkt skulde de rette deres Bestræbelser paa, hvor de har Indflydelsen, at medvirke til, at vi kan faa tilvejebragt Boliger her i København til en rimeligere Pris, end Tilfældet er. Thi Forholdet er jo ogsaa dette, at ifølge Oplysninger i Statistisk Departements Efterretninger viser det sig, at Arbejderne i Byggefagene her i København skal have ca. 60 pCt. højere Løn end deres Kammerater i Provinsen, og det kan de naturligvis kun faa paa Bekostning af, at de, der skal bebo de paagældende Lejligheder, kommer til at betale disse med en væsentlig højere Pris.

Jeg skal da sammenfatte mine Udtalelser i, at jeg tror ikke, man løser Boligproblemet ad den Vej, at man fastholder